

คณะกรรมการตรวจสอบ ที่น่าเชื่อถือ และไว้วางใจ

Credible and Trusted Audit Committee

ดร.ปวิตร นินสูวานกุล
Dr. Prawit Ninsuvanakul
Chartered Director (IQD)
DCP 42/2004

การดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนต้องได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจจากบุคคลทั้งหลายที่เกี่ยวข้อง หรือเรียกว่า Public Trust เพื่อให้ได้ผลเช่นนี้ บริษัทจดทะเบียนต้องยึดหลักธรรมาภิบาล หรือ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Corporate Governance — CG) กลไกสำคัญประการหนึ่งของ CG คือการจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee — AC) ซึ่งเป็นคณะกรรมการย่อยของคณะกรรมการบริษัท ที่ทำหน้าที่อย่างอิสระ มาช่วยคณะกรรมการบริษัทในการสอบทานและเจาะลึกประเด็นสำคัญ เพื่อสนับสนุนให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริษัทมีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเพื่อให้บริษัทมีระบบ CG ที่ดีในการนี้ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้กำหนดคุณสมบัติของกรรมการตรวจสอบองค์ประกอบของ AC และบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของ AC โดยให้มีบทบาทที่เป็นตัวแทนของคณะกรรมการบริษัท ปฏิบัติงานอย่างอิสระ ซึ่งหมายถึงปฏิบัติงานในหน้าที่โดยปราศจากอิทธิพลของบุคคลอื่น มีจรรยาบรรณหรือจรรยาบรรณธุรกิจ และมีหน้าที่สำคัญได้แก่ (1) สอบทานรายงานทางการเงิน (2) สอบทานระบบควบคุมภายใน (3) กำกับดูแลการตรวจสอบภายใน (4) สอบทานการปฏิบัติงานของบริษัทเป็นไปตาม กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ (5) คัดเลือกและเสนอแต่งตั้งผู้สอบบัญชีบริษัท (6) เปิดเผยข้อมูลของบริษัทในกรณีที่เกิดรายการที่เกี่ยวข้องกัน หรือ รายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และ (7) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมาย และ AC เห็นชอบด้วย

การปฏิบัติงานของ AC ที่มีคุณภาพที่ดี อันก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและไว้วางใจควรประกอบด้วย (1) เข้าใจ งานที่ต้องปฏิบัติเป็นอย่างดี (2) เข้าถึง งานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติทุกเรื่อง (3) ประเมินผล การปฏิบัติงานของ AC และ (4) พัฒนา งานที่ปฏิบัติตามหน้าที่

1. เข้าใจงานที่ปฏิบัติเป็นอย่างดี

เข้าใจงานที่ปฏิบัติเป็นอย่างดี หมายถึง (1) เข้าใจในบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ (2) เข้าใจในความพร้อมของ AC ที่จะเข้าปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย ความรู้และความเชี่ยวชาญของ AC ทางด้านต่าง ๆ ดังนี้

(1) การบัญชี AC ต้องมีความเข้าใจมาตรฐานการบัญชีอย่างถ่องแท้ จึงสามารถอ่านและวิเคราะห์รายงานทางการเงิน หรือ งบการเงิน ซึ่งประกอบด้วย งบแสดงฐานะทางการเงิน งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ งบกระแสเงินสด และหมายเหตุประกอบงบการเงิน ว่ามีความถูกต้องและมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอหรือไม่เพียงใด ปัจจุบันนี้ เรามีมาตรฐานการบัญชีไทยที่ประกาศใช้โดยสภาวิชาชีพบัญชี ซึ่งอ้างอิงจากมาตรฐานบัญชีสากล (International Financial Reporting Standards — IFRS)

(2) ระบบการควบคุมภายใน ระบบการควบคุมภายในบริษัท เป็นระบบที่สร้างกรอบการดำเนินงานให้มีการปฏิบัติงานที่บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ มีรายงาน

การดำเนินงานที่เชื่อถือได้ มีการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ รวมทั้งมีการป้องกัน การรั่วไหล การเสียหาย และการทุจริต ระบบการควบคุมภายในนี้ เป็นระบบงานหลักที่สำคัญของบริษัท ระบบงานนี้ต้องมีขอบเขตและสาระเพียงพอ แต่ก็ต้องระวังไม่ให้เกิดการควบคุมมากเกินไป ดังนั้นการสอบทานความเพียงพอและเหมาะสมจึงเป็นหน้าที่หลักอีกเรื่องหนึ่งของ AC

เมื่อปี พ.ศ. 2535 The Commission of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO) ได้ตีพิมพ์ COSO Original Framework (5 องค์ประกอบ) ต่อมาในปี 2556 COSO ได้ตีพิมพ์ COSO Integrated Framework ซึ่งมี 5 องค์ประกอบ (Components) 17 หลักการ (Principles) และ 91 จุดสำคัญ (Points)

(3) การบริหารความเสี่ยง ในปี พ.ศ. 2547 COSO ได้ตีพิมพ์ COSO — Enterprise Risk Management — ERM Integrated Framework หรือ COSO — ERM (8 องค์ประกอบ)

(4) การเงิน หลักการการเงินธุรกิจ (Corporate Finance) ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนองความต้องการของผู้บริหารบริษัท ผู้ลงทุน และผู้อื่น ๆ ในสังคม ดังนั้น การเข้าใจหลักการการเงินธุรกิจที่ทันสมัยและทันเหตุการณ์ จึงเป็นเรื่องที่ AC ต้องมีความพร้อมในการทำความเข้าใจ

(5) ระบบการตรวจสอบภายใน การตรวจสอบภายใน ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ตั้งแต่เน้นการตรวจสอบทางการเงิน (Financial Audit) เป็นการตรวจสอบการดำเนินงาน (Operational Audit) การตรวจสอบผลงาน (Performance Audit) การตรวจสอบการบริหาร (Management Audit) และ การตรวจสอบ IT (Information Technology Audit) นอกจากนี้ การปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในต้องเป็นไปตามมาตรฐานการตรวจสอบภายในสากล และจรรยาบรรณของผู้ตรวจสอบภายใน เนื่องจาก ผู้ตรวจสอบภายในเป็นผู้ช่วย AC ที่สำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้น AC ต้องมีความรู้ความเข้าใจการพัฒนาดังกล่าวจึงสามารถกำกับดูแลผู้ตรวจสอบภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

(6) ความรู้ธุรกิจของบริษัท ความรู้ธุรกิจของบริษัท เป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในการติดตามทิศทางและผลการดำเนินงานของบริษัท ดังนั้น เรื่องนี้จึงเป็นเรื่องหลักอีกประการหนึ่งที่ AC จะต้องเข้าใจและมีความพร้อมที่จะสอบทานการดำเนินงานของบริษัท

(7) ความรู้ทางด้าน IT (Information Technology) ปัจจุบันนี้ ระบบ IT เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการดำเนินงานทางธุรกิจ ซึ่งได้ทยอยเปลี่ยนจากระบบที่ทำด้วยมือ (Manual) เป็นระบบที่ใช้ IT มากยิ่ง ๆ ขึ้น ดังนั้น AC จึงต้องมีความรู้พื้นฐาน และการพัฒนาทางด้าน IT

อย่างไรก็ดี จากการวิเคราะห์ของ AC หาก AC พบว่าในคณะของตนขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญในบางเรื่องดังกล่าว AC ต้องมีการสรรหาผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ มาเสริม เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์

2. การเข้าถึง AC ต้องสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้ทุกเรื่องที่ได้รับมอบหมาย ในการเข้าถึง งานที่ต้องตรวจสอบ AC จะต้องแสดงให้ชัดเจนโดย กฎบัตร (Charter) ของ AC ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของ AC ให้แจ่มแจ้งตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัท กฎบัตรนี้จะต้องมีการสอบทานทุกปี เพื่อให้มั่นใจว่างานในความรับผิดชอบเป็นไปตามที่กำหนดในกฎบัตรอย่างครบถ้วนแล้ว

และทำการเปลี่ยนแปลงหากมีความจำเป็นอย่างไรก็ตาม ในการเข้าถึงงานที่ต้องตรวจสอบ AC ต้องอาศัย ผู้ตรวจสอบภายใน เป็นผู้ดำเนินการเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น AC จึงต้องกำกับดูแลให้ผู้ตรวจสอบภายในมีกฎบัตร ซึ่งกำหนดแนวทางหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ตรวจสอบภายใน และมีแผนการตรวจสอบ ซึ่งเป็นแผนงานที่จะทำในรายละเอียด โดยแสดงเรื่องที่จะทำ เวลา ผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติ และการรายงานผล โดยสรุปการพิสูจน์การเข้าถึงทุกเรื่องสามารถทำได้โดย (1) กฎบัตร AC (2) กฎบัตร ผู้ตรวจสอบภายใน (3) แผนการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน (4) รายงานผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน และ (5) บันทึกการประชุมทั้งปีของ AC

3. การประเมินผล การประเมินผล เป็นการพิจารณาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับแผนงานที่ตั้งไว้ แล้ววิเคราะห์ และสรุปผล AC ควรจะมีการประเมินผลการดำเนินงานของตนเอง เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงตนเอง และพัฒนาการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น การประเมินผลของ AC ประกอบด้วย (1) การประเมินความเข้าใจ ข้อกำหนด บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายและ (2) การประเมินความเข้าใจ เกี่ยวกับความพร้อมและความสามารถของ AC ในการปฏิบัติงาน (3) การประเมินการเข้าถึง เป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงว่า AC สามารถเข้าถึงทุกเรื่องที่วางแผนไว้ตามกำหนดเวลาหรือไม่ การปฏิบัติงานมีปัญหา อุปสรรคอะไรที่ทำให้ผลงานไม่ได้ตามแผนที่กำหนด มีแนวทางแก้ไข ปัญหาอะไรที่จะพ้นอุปสรรคได้ สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นบทเรียนสำหรับการดำเนินงานครั้งต่อไปอะไรบ้าง

4. พัฒนางานที่ปฏิบัติตามหน้าที่ (1) พัฒนาการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย (2) พัฒนาผลงานของ AC ให้เป็นประโยชน์ต่อ คณะกรรมการบริษัท ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานของบริษัท มากยิ่งขึ้น โดยวิเคราะห์ข้อค้นพบจากการตรวจสอบ เพื่อให้เห็นปัญหา อุปสรรคที่แท้จริง และให้ข้อเสนอแนะที่ชัดเจน อนึ่ง การพัฒนาดังกล่าว AC สามารถดำเนินการได้โดยการศึกษาต่อเนื่อง

(Continuing Education) ทุกเรื่องที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งมีการพัฒนาความรู้ เพื่อให้ทันการพัฒนาของเศรษฐกิจและสังคม และนำมาใช้ในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น เช่น Digital Economy, การทุจริต (Fraud), การคอร์รัปชัน, และนโยบายต่อต้านคอร์รัปชัน, Forensic Accounting, FinTech, Big Data, การฟอกเงิน และ Bitcoin เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป AC ควรเข้าใจ บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และจรรยาบรรณ รวมทั้งได้ปฏิบัติงานด้วยความเข้าใจ เข้าถึง ประเมินผล และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นอย่างดี การดำเนินการเช่นนี้ ทำให้ผลงานของ AC เป็นผลงานที่มีคุณภาพที่ดี ซึ่งนำไปสู่ความเห็นชอบ ยอมรับ เชื่อถือ และไว้วางใจ (Trust) จากบุคคลที่เกี่ยวข้องในสังคม

Public trust is a must for listed companies. To earn public trust, listed companies need to hold on to the principle of Good Corporate Governance (CG). The CG mechanism requires Audit Committee – AC, the board of directors' sub-committee working independently to help review and audit major issues and to fulfill the directors' responsibilities and put in practice the CG principle.

According to the Stock Exchange of Thailand, AC represents directors and works independently, with business ethics. AC major roles and responsibilities are: (1) review and audit financial report (2) review internal audit system (3) monitor internal audit (4) review company operation by law and regulation (5) select and nominate a auditor appointment (6) share business details if there is any conflict of interest and (7) other tasks assigned by the board of directors and agreed by the AC themselves.

AC good practice, credibility and trust depend on (1) good **understanding** on works and assignments (2) ability to **access**

every assignment (3) **evaluate** its own performance and (4) further **develop** work and assignments

1. Good understanding on works and assignments

(1) understand its roles and responsibilities
(2) AC readiness to perform following roles and responsibilities, knowledge and expertise in different fields

(1) Accountancy: AC need to truly understand accounting standard to read and analyze if accounting report or financial statement including financial status statement, comprehensive income statement, statement of cash flow and footnotes to financial statement are correct and that information report is sufficient. Federation of Accounting Professions use the International Financial Reporting Standards (IFRS) as a reference for Thai Accounting Standard.

(2) Internal Control System: Set as a framework to effectively meet the work goal, internal control system should result in availability of credible annual report, company's major work system with adequate framework and details without over control. Adequate revision is one of AC major tasks.

In 1992, the Commission of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO) Original Framework including five components was published. The updated COSO Integrated Framework was later published in 2013 including five components, 17 principles, and 91 major points.

(3) Risk Management: COSO – Enterprise Risk Management ERM Intergrated Framework or COSO – ERM with a total of eight components was published in 2002.

(4) Corporate Finance Principle has been continuously developed to meet the need of company executives, investors and others in the society. Hence, AC has to be ready to get familiarized and understand up-to-date business and financial principle

(5) Operational Audit System has been continuously developed for example, financial audit, operational audit, performance audit, management audit and IT audit. In addition, AC operation has to be in line with international audit standard and ethics. Internal auditor is the key AC assistant and that understanding to work and development is a key to effective internal audit.

(6) Corporate business knowledge is also a key to monitor direction and performance that AC needs to understand and prepare to review corporate performance.

(7) IT system is fundamental for business operation that has been transformed from manual-based system. AC needs basic understanding on the trend and IT development.

However, if AC analysis finds that its members lack knowledge and are experts in some fields, more members from different fields of expertise should be brought in to close the gap.

2 Accessibility: AC must be able to access and probe on every assignment based on AC Charter designed to clearly identify roles and responsibilities or changes, if necessary. However, AC depends on auditors to work on its behalf and that monitoring is needed and ensure that their auditors are equipped with Charter determining roles and responsibilities, monitoring plan i.e. work assignment, time, person

responsible for action and report.

In summary, proof of accessibility can be made by (1) AC Charter (2) Auditor Charter (3) Audit Plan (4) Audit Report (5) AC minutes throughout the year

3 Evaluation: Considering between performance, operational plan and evaluation, AC should also evaluate its performance based on existing information in a bid to improve and further develop its work. AC evaluation includes (1) understanding towards provisions, roles and responsibilities (2) AC capacity and readiness to perform (3) AC should evaluate if they can actually access information following work plan. Check if there is any shortcoming that makes the AC miss the goal and how to cope with the challenge based on lesson learned etc.

4 Further Development of Work and Assignment including (1) development of work operation following assignment (2) develop performance to benefit directors, executives and company staff by analyzing audit report to understand problems, challenges and suggestion. Continuing education is a way for AC to put in practice and develop themselves so that they will not miss the economic and social trends i.e. digital economy, fraud, corruption and anti-corruption policy, forensic accounting, FinTech, Big Data, money laundering and BitCoin.

In summary, AC should understand roles and responsibilities, ethics, and work with understanding, accessibility and continuous development. Such AC work will result in high-quality performance, credibility and public trust in return.